

Uddannelse i de sociale klasser

Dine forældres socialklasse har stor betydning for din uddannelse

Selvom der i Danmark er gratis uddannelse, og alle dermed teoretisk set kan vælge lige den uddannelse de har lyst til, er der en tydelig sammenhæng mellem hvilken socialklasse et barn er vokset op i, og hvilket uddannelsesniveau de har som 30-årige. Store dele af arbejderklassens børn får selv en erhvervsuddannelse, og mange af akademikernes børn får en lang videregående uddannelse. Børn fra klassen uden for arbejdsmarkedet får oftest ingen uddannelse.

af analytiker **Stine Toft Pedersen**

2. november 2019

Analysens hovedkonklusioner

- Næsten 40 pct. af børnene, der er vokset op i arbejderklassen, har som 30-årige taget en erhvervsuddannelse
- Over 40 pct. af overklassens og den højere middelklassens børn har som 30-årige taget en lang videregående uddannelse. For arbejderklassen er det mindre end 10 pct., der som 30-årige har en lang videregående uddannelse.
- For klassen uden for arbejdsmarkedet ser vi, at over 40 pct. af børnene ikke har anden uddannelse end grundskolen, når de fylder 30 år.
- Over halvdelen af børnene fra klassen uden for arbejdsmarkedet har droppet ud af mindst en uddannelse inden de fylder 30. En fjerdedel har droppet ud af mindst to uddannelser.

Kontakt

Direktør

Lars Andersen

Tlf. 33 55 77 17

Mobil 40 25 18 34

la@ae.dk

Kommunikationschef

Mikkel Harboe

Tlf. 33 55 77 28

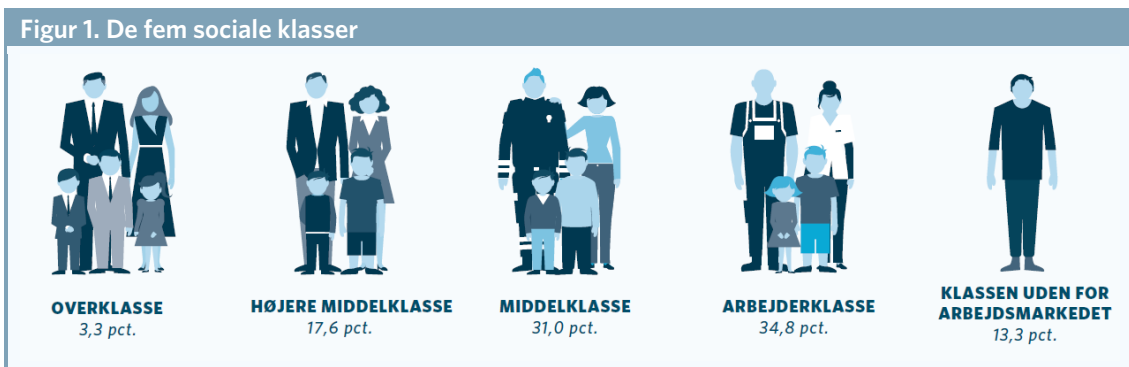
Mobil 28 36 87 50

mh@ae.dk

Forældrenes socialklasse påvirker børnenes uddannelsesniveau

I denne analyse der vi på, hvordan uddannelsesniveaue er for 30-årige på baggrund af hvilken socialklasse de er vokset op i. Vi inddeler befolkningen i fem sociale klasser: En overklasse, en højere middelklasse, en middelklasse, en arbejderklasse og en klasse uden for arbejdsmarkedet. Klassernes størrelse fremgår i figur 1 opgjort på familieniveau.

Som det fremgår af figur 1, så er arbejderklassen den største klasse og udgør knap 35 pct. af befolkningen, mens overklassen er den mindste på 3,3 pct. af befolkningen. Se mere om opdelingen af klasser og data i boks 1 sidst i analysen.

Anm.: De sociale klasser er opgjort på familieniveau. Se boks 2 for en nærmere definition af klasserne. Procenttallene viser her hvor stor en andel hver klasse udgør af hele befolkningen der er mellem 18 og 59 år, og ikke er studerende.

I denne analyse har vi undersøgt årgang 1986, og set på deres forældres socialklasse da børnene var mellem 10 og 15 år, altså de sidste år af barnets grundskoleuddannelse. Derefter undersøger vi, hvad disse børns uddannelsesniveau er, det år de fylder 30.

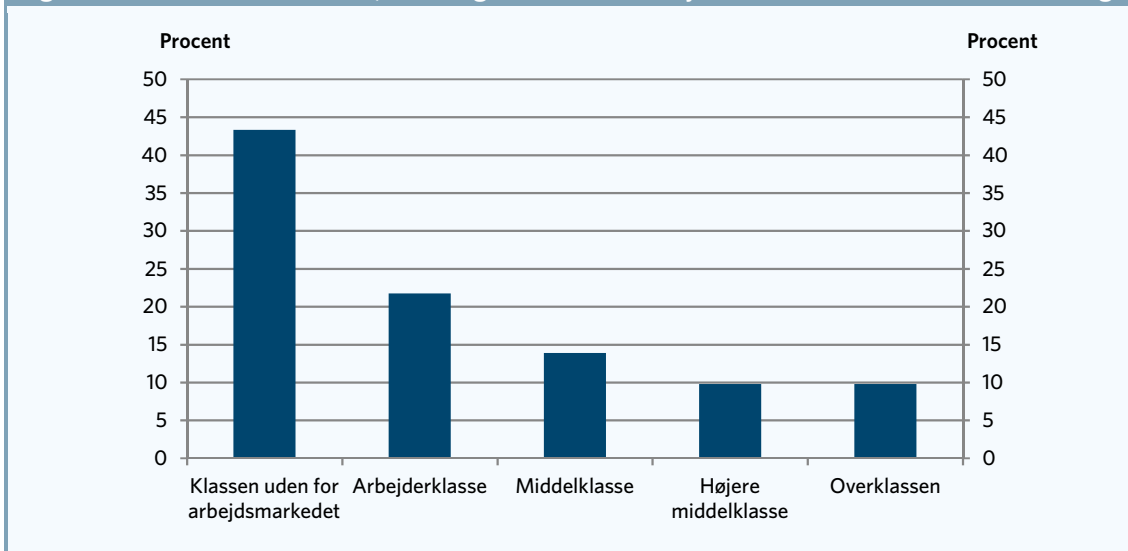
Mere end 40 pct. børn med forældre uden job er ufaglærte som 30-årig

Vi starter med at undersøge, hvor mange der har en uddannelse ud over grundskolen. Figur 2 viser andelen af personer, der som 30-årige ikke har anden uddannelse end grundskolen

For både overklassens og den højere middelklassens børn er det lidt under hver tiende, der ikke har anden uddannelse end grundskolen, når de bliver 30 år. For middelklassen og arbejderklassen er det lidt flere, knap 14 pct. og 22 pct., der har grundskolen som højest fuldførte uddannelse som 30-årige.

Hvis vi derimod ser på de unge, hvis forældre har stået uden for arbejdsmarkedet størstedelen af tiden fra de var mellem 10 og 15 år, så er det over 40 pct., der ikke har anden uddannelse end grundskolen som 30-årige. Børn fra klassen uden for arbejdsmarkedet har altså over 4 gange så stor risiko end den højere middelklasse for kun at have en grundskoleuddannelse som 30-årig.

Figur 2. Andelen fra hver klasse, der har grundskole som højest fuldførte uddannelse som 30-årig

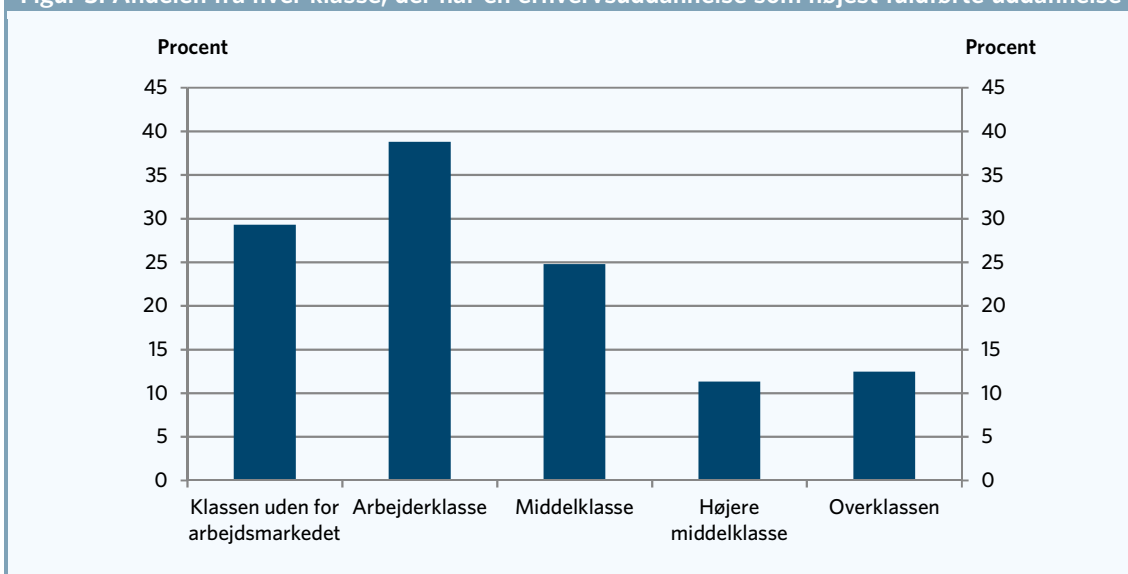
Anm: Opgjort for generationen født i 1986. Hver klasse er opgjort efter hvilken klasse der var den mest dominerende fra barnet var 10 til 15 år. Figureerne indeholder data fra 1.400 unge fra overklassen, 4.800 unge fra den højere middelklasse, 15.900 unge fra middelklassen, 23.700 fra arbejderklassen og 2.700 unge fra klassen uden for arbejdsmarkedet. I alt optræder ca. 51.000 unge. Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

Store dele af arbejderklassens børn bliver selv faglærte

Klasserne er opdelt således, at personer med en faglært uddannelse, der ikke er selvstændige, bliver karakteriseret som arbejderklasse. Når vi undersøger de 30-årige, er det tydeligt, at mange børn der er vokset op med faglærte forældre, selv får en erhvervsuddannelse.

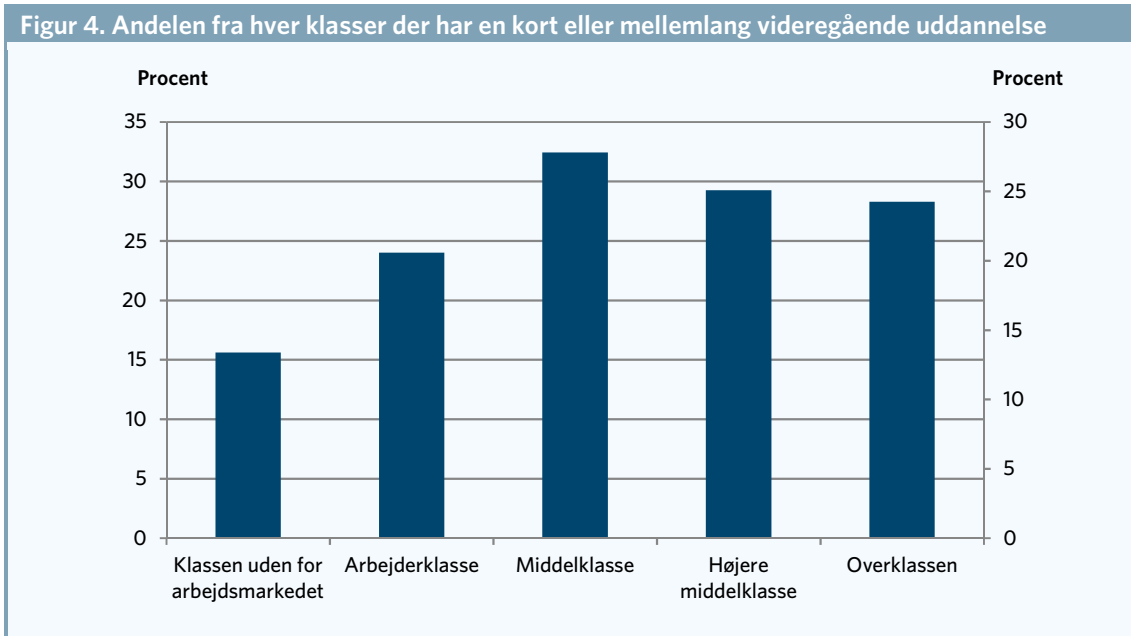
Figur 3 viser andelen fra hver klasse, der har en faglært uddannelse som 30-årige. Næsten 40 pct. af de børn, der er vokset op i arbejderklassen, går i deres forældres fodspor og har som 30-årige en erhvervsuddannelse som højest fuldførte uddannelse. For de børn, der er vokset op i overklassen og den højere middelklasse, er der markant færre der går den faglærte vej. Her er det kun lige over en tiendedel af de unge, der har valgt en erhvervsfaglig uddannelse.

Figur 3. Andelen fra hver klasse, der har en erhvervsuddannelse som højest fuldførte uddannelse

Anm: Opgjort for generationen født i 1986. Hver klasse er opgjort efter hvilken klasse der var den mest dominerende fra barnet var 10 til 15 år. Figureerne indeholder data fra 1.400 unge fra overklassen, 4.800 unge fra den højere middelklasse, 15.900 unge fra middelklassen, 23.700 fra arbejderklassen og 2.700 unge fra klassen uden for arbejdsmarkedet. I alt optræder ca. 51.000 unge. Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

For middelklassens børn kan vi se samme tendens. De vælger i høj grad samme uddannelsestype som deres forældre, nemlig kort- og mellemlange videregående uddannelser. Dog ser vi også, at mange børn af overklassen og den højere middelklasse har en kort eller mellemlang videregående uddannelse, det drejer sig om lige omkring hver fjerde. Det fremgår af figur 4, der viser andelen, der har en kort- eller mellemlang videregående uddannelse.

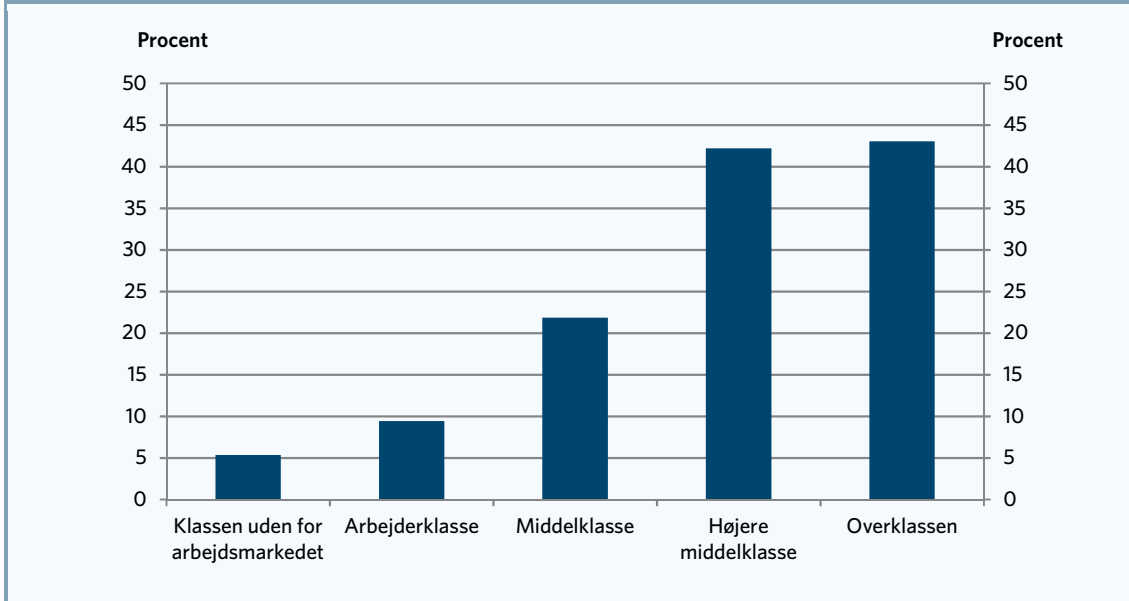
Anm: Opgjort for generationen født i 1986. Hver klasse er opgjort efter hvilken klasse der var den mest dominerende fra barnet var 10 til 15 år. Figurene indeholder data fra 1.400 unge fra overklassen, 4.800 unge fra den højere middelklasse, 15.900 unge fra middelklassen, 23.700 fra arbejderklassen og 2.700 unge fra klassen uden for arbejdsmarkedet. I alt optræder ca. 51.000 unge.
 Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

Akademikernes børn får også lange videregående uddannelser

Det sidste uddannelsesniveau vi ser nærmere på, er de lange videregående uddannelser. Over 40 pct. af de børn, der er vokset op med forældre i overklassen eller den højere middelklasse, har som 30-årige en lang videregående uddannelse. Figur 5 viser andelen fra hver klasse, der har en lang videregående uddannelse som 30-årige.

For middelklassen ser vi, at det er lige over hver femte, der som 30-årig har en lang videregående uddannelse. For arbejderklassen er det under hver tiende, der har en lang videregående uddannelse, og for klassen uden for arbejdsmarkedet er det omkring hver 20., der har en lang videregående uddannelse. Det betyder, at der er 8 gange så stor sandsynlighed for at et barn i den højere middelklasse eller overklasse får en lang videregående uddannelse, som børn der er vokset op i klassen uden for arbejdsmarkedet.

Figur 5. Andelen fra hver klasse, der har lang videregående uddannelse som 30-årig

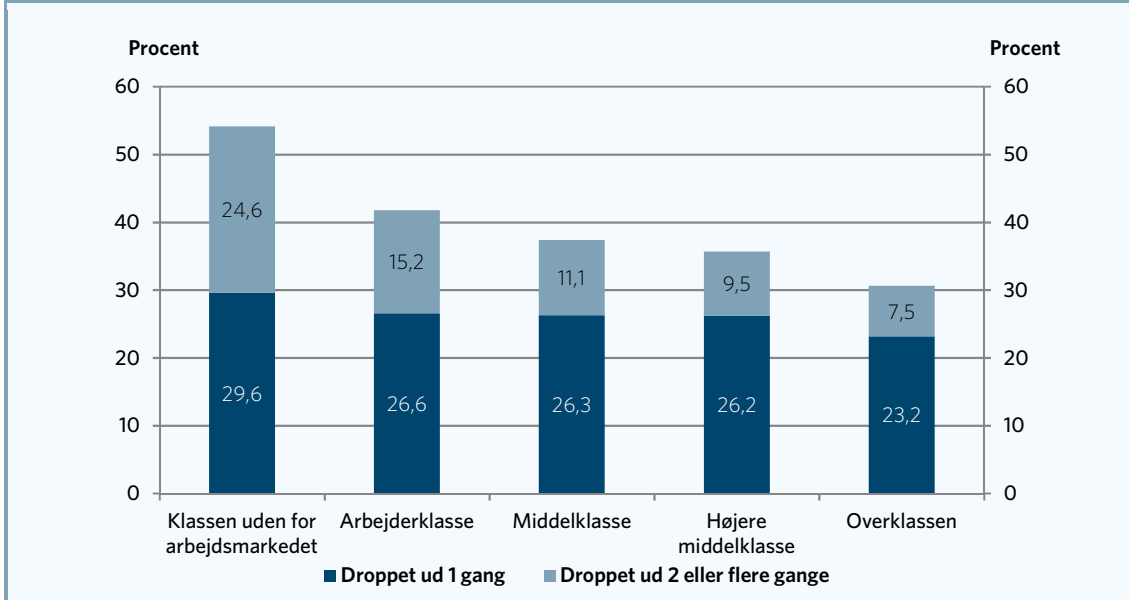

Anm: Opgjort for generationen født i 1986. Hver klasse er opgjort efter hvilken klasse der var den mest dominerende fra barnet var 10 til 15 år. Figurerne indeholder data fra 1.400 unge fra overklassen, 4.800 unge fra den højere middelklasse, 15.900 unge fra middelklassen, 23.700 fra arbejderklassen og 2.700 unge fra klassen uden for arbejdsmarkedet. I alt optræder ca. 51.000 unge.
 Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

Fodfæste i uddannelsessystemet

Figurerne ovenfor fokuserer på, hvor lang en uddannelse personerne fra de forskellige klasser har. Men der er også nogle der er begyndt på en uddannelse uden at gøre den færdig som 30-årig. Figur 6 viser, hvor stor en andel fra hver socialklasse, der er påbegyndt en uddannelse.

Figur 6. Andelen fra hver klasse, der har droppet ud af en uddannelse

Anm: Opgjort for generationen født i 1986. Hver klasse er opgjort efter hvilken klasse der var den mest dominerende fra barnet var 10 til 15 år. Figurerne indeholder data fra 1.400 unge fra overklassen, 4.800 unge fra den højere middelklasse, 15.900 unge fra middelklassen, 23.700 fra arbejderklassen og 2.700 unge fra klassen uden for arbejdsmarkedet. I alt optræder ca. 51.000 unge.
 Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

Ud fra figuren ses det, at det er relativt almindeligt at droppe ud af en uddannelse i løbet af sin tid igennem uddannelsessystemet. For alle klasser gælder det, at mellem 20 pct. og 30 pct. af de unge når at

droppe ud af en enkelt uddannelse inden de fylder 30. Ser vi derimod på den gruppe unge der er droppet ud af 2 eller flere uddannelser, så er det stor forskel på hvordan de sociale klasser fordeler sig. For overklassen drejer det sig om 1 ud af 13, mens det for middelklassen og den højere middelklasse er ca. hver tiende der er stoppet på 2 eller flere uddannelser uden at færdiggøre dem.

For klassen uden for arbejdsmarkedet ser det i imidlertid helt anderledes ud. Her er det hver fjerde der har oplevet at droppe ud af mere end en enkelt uddannelse.

Når vi ser på de samlede andele, så er det næsten 55 pct. af klassen uden for arbejdsmarkedet der har stoppet på en uddannelse uden af færdiggøre den. Det tyder altså på, at denne gruppe unge har et ønske om at få mere uddannelse, men har svære ved at få fodfæste i uddannelsessystemet end de øvrige klasser, hvilket i sidste ende medfører at disse personer ikke får uddannelse i samme grad som de andre.

En tidligere analyse fra AE (Mønsterbrydere vælger erhvervsuddannelserne, september 2019¹) viser desuden, at næsten 80 pct. af ufaglærte 25-årige har påbegyndt og stoppet en gymnasie- og/eller en erhvervsuddannelse uden at afslutte den.

¹ <https://www.ae.dk/analyser/moensterbrydere-vaelger-erhvervsuddannelser>

Boks 1. De sociale klasser

I afgrænsningen af de sociale klasser ses der på hele befolkningen i aldersgruppen 18-59 år. Er man studerende, udelades man fra de sociale klasser. De 18-59-årige inddeles i fem overordnede socialklasser.

De fem klasser er:

1. Overklassen
2. Den højere middelklasse
3. Middelklassen
4. Arbejderklassen
5. Klassen uden for arbejdsmarkedet

Overklassen

Overklassen består af topledere, selvstændige og personer med en kort, mellemlang eller lang videregående uddannelse som har en indkomst over 3 gange medianindkomsten). Overklassen kan inddeles i:

- Selvstændige med indkomst over 3 x medianindkomsten (defineret som samlet bruttoindkomst før skat for 18-59-årige, der er i beskæftigelse minimum halvdelen af året). Det svarer til ca. 1,2 mio. kr. i 2018-prisniveau.
- Topledere med indkomst over 3 x medianindkomsten.
- Andre personer med kort, mellemlang eller lang videregående uddannelse med indkomst over 3 x medianindkomsten.

Højere middelklasse

Den højere middelklasse består af topledere, selvstændige og personer med en kort, mellemlang eller lang videregående uddannelse som har en indkomst på 2-3 gange medianindkomsten. Den højere middelklasse kan inddeles i:

- Selvstændige med indkomst i intervallet 2-3 x medianindkomsten (i 2018 svarende til en bruttoindkomst i intervallet mellem 785.000 og 1,2 mio. kr. før skat).
- Topledere med indkomst i intervallet 2-3 x medianindkomsten.
- Andre personer med kort, mellemlang eller lang videregående uddannelse med indkomst i intervallet 2-3 gange medianindkomsten.
- Øvrige personer med en lang videregående uddannelse uanset indkomst

Middelklassen

- Selvstændige med indkomst under det dobbelte af medianindkomsten (svarende til en bruttoindkomst under 785.000 kr.)
- Topledere med indkomst under det dobbelte af medianindkomsten
- Andre personer, som har en kort eller mellemlang videregående uddannelse med en indkomst under det dobbelte af medianindkomsten

Arbejderklassen

- Personer med erhvervsfaglig uddannelse, som ikke er i en af de øvre klasser
- Personer med gymnasial uddannelse, som ikke er i en af de øvre klasser
- Ufaglærte, som ikke indgår i en af de øvre klasser

Klassen uden for arbejdsmarkedet

- Personer, som var i beskæftigelse i mindre end 20 procent af året, og som ikke er selvstændige.

Boks 2. Metodeboks - Sådan har vi gjort

Analysen er lavet ved at undersøge årgang 1986's afsluttede uddannelser i 2016, altså det år de fylder 30 år. Populationen er afgrænset ved at vi udvælger personer født i 1986, og undersøger hvad deres forældres primære socialklasse var da barnet var mellem 10 og 15 år. Da de sociale klasser kun indeholder personer mellem 18 og 59 år, der ikke er studerende, bliver familier hvor en eller begge af forældrene enten er over 59 år, eller er studerende sorteret fra. Det samme gælder hvis barnet ikke bar boet i Danmark mindst 3 ud af de 6 år, fra de er 10 til de er 15.

Når vi undersøger 86'erne igen som 30-årige, ser vi på hvad deres højeste afsluttede uddannelse er. Dette gør vi ved Danmarks statistiks register. Efterfølgende undersøger vi hvor mange uddannelser personerne har påbegyndt uden af afslutte (altså droppet ud fra). Dette sker ved at undersøge deres kompetencegivende uddannelse, og om de har afsluttet uddannelsen i utide.

Den andel af de 30-årige der er studerende eller ikke bosat i Danmark, er sorteret fra.